

deze toornig uit: »Denkt hij alles te weten, nu hij volmaakte verzen kan maken; en wil hij minister zijn, omdat hij een groot dichter is?»

Racine trok zich die woorden zoo zeer aan, dat hij ziek werd en na een jaar kwijnens, op zestig jarigen ouderdom, overleed.

De Koning bleef het jaargeld, dat Racine had genoten, aan diens weduwe uitkeren.

FRANÇOIS DE SALIGNAC DE LAMOTHE-FÉNÉLON.

1651—1715.

WERKEN.

Dialogues des Morts. — Fables en prose. — Les Aventures de Télémaque. — De l' Existence de Dieu. — Sermons et Discours, enz.

Deze ware christen, uit een oud, aanzienlijk geslacht gesproten, ontving het leven op 't slot Fénélon, in het departement Dordogne. Zijn vader, die hem voor den geestelijken stand bestemde, liet hem onder zijne leiding te Cahors onderwijzen, waar de begaafdheden van den knaap, opgewekt door den geest der oude schrijvers, zich voortreffelijk ontwikkelden. Na het volbrengen zijner eerste studiën werd hij door zijn oom, den generaal de Fénélon, medegenomen naar Parijs, om daar met de beoefening der godgeleerdheid een aanvang te maken. Zijne vorderingen waren zoo groot, dat hij op negentienjarigen ouderdom in een besloten gezelschap, eene leerrede durfde houden, waardoor hij grooten bijval verwierf. De oom echter, vreezende dat deze vroegtijdige lof het hart van Fénélon zou bederven, bewoog hem zich in de afzondering verder te volmaken, en plaatste hem daarom in het klooster St. Sulpice te Parijs. Op zijn vier en twintigste jaar trad Fénélon in den geestelijken stand, en koos zich den gestrengen Bos-

suet tot voorbeeld, met wien hij weldra in naauwe betrekking kwam.

Met afkeer den dollen ijver ziende, waarmede de Protestanten werden gekweld, gaf hij een geschrift uit, waarin hij de jammerlijk vervolgdten met meer gematigdheid bestreed, dan de geestelijken tot nu toe hadden gedaan. Dit werk was oorzaak, dat men hem opdroeg de ketters in Poitou te gaan bekeren. Fénelon nam het op zich, mits hij zich niet van soldaten zou behoeven te bedienen; en inderdaad, de brave man bragt het met zijne gematigdheid verder, dan Lodewijk met al zijne *dragonnades*. Hij legde in dit werk zoo veel ijver en wijsheid aan den dag, dat de koning hem, ter belooning, met de opvoeding van zijn kleinzoon, den hertog van Bourgondië, belastte.

Fénelon kweet zich met de grootste naauwgezetheid van deze taak en vervaardigde, om de zaden van deugd en regt in 't hart van zijn kweekeling te doen ontkiemen, den *Télémaque* en de *Dialogues des Morts* — doch de vroege dood van den jeugdigen hertog ontroofde aan Frankrijk de vruchten, die het van Fénelons edel streven zou hebben kunnen plukken. Vijf jaren had hij de betrekking van opvoeder waargenomen, toen hij tot aartsbisschop van Kamerijk werd verheven, zonder daardoor genoodzaakt te zijn het hof te verlaten. Maar toen er tussehen hem en Bossuet een geschil was ontstaan over eenige zaken, betreffende de godsdienst, wist de laatste het bij den koning zoo ver te brengen, dat Fénelon geboden werd zich naar zijn aartsbisdom te begeven. Zonder morren, maar met een gewond hart, scheidde hij van zijn geliefden kweekeling, en bleef zelfs gelaten, toen hij, kort na het betrekken zijner nieuwe woning, deze met al zijne papieren en boeken eene prooi der vlammen zag worden.

Met toestemming der censuur verschenen de eerste 208 bladzijden van den *Télémaque*; toen echter meende Lodewijk XIV er eene toespeling op zich zelve en zijn hof in te vinden, en verbod de verdere uitgave. Men dacht dat de groote man zich aldus wilde wreken over zijne bal-

ingschap.
vreemd,
kwamen
door ande
In eene d
— hege
toespeling
wezen. F
erfenamen
verkochte
miljoen
vingen.
in Latijn
De os
Kamerijk
mijne be
ven mijne
land." W
plaats. In
zonder o
beider ge
zoo alge
zijne v
Hij le
moedig e
en leed
hut van e
met zijn h
heid geve
de eenige
kan gevo
is, de on
op weg n
geusel op
lorne, d
moete en
moedheid

lingschap. Het handschrift werd door een bediende ontvreemd, en naar de vele afschriften, die er van in omloop kwamen, verscheen er eene volledige uitgave, die weldra door andere uitgaven, vooral in 't buitenland, werd gevolgd. In eene dezer uitgaven vond men aantekeningen, waarin — hetgeen de schrijver echter nooit had bedoeld — de toespelingen op Lodewijk XIV en diens hof, waren aangevoelen. Eerst na den dood van Fénelon werd door zijne erfgenamen de *Télémaque* in 24 boeken uitgegeven. Zij verkochten het tegen 14 centimes het exemplaar; twaalf millioen werden er verkocht, zoodat zij 1,680,000 fr. ontvingen. Het werk is in bijna alle talen vertaald en zelfs in Latijnsche verzen overgebracht.

De overige dagen zijns levens bragt de groote man in Kamerijk door, levende naar zijn grondregel: »ik bemin mijne betrekkingen boven mij zelve; mijn vaderland boven mijne betrekkingen, de menschheid boven mijn vaderland.» Wie ongelukkig was vond in zijn paleis eene schuilplaats. In den Spaanschen erfopvolgingskrijg ontving hij zonder onderscheid Franschen en vijanden, en nam hij beider gekwetsten in zijne hoede. Daarom werd hij ook zoo algemeen geacht, dat Eugenius en Marlborough om zijnent wille Kamerijk en omstreken ontzagen.

Hij leefde daar als een vader onder zijne kinderen, blijmoedig en tevreden; altijd gereed om tranen te drogen en leed te verzachten. Op zekeren avond treedt hij de hut van een armen landbewoner binnen, en vindt dezen met zijn huisgezin in tranen. Naar de reden dezer droefheid gevraagd hebbende, wordt hem gezegd, dat eene koe, de eenige bezitting der armen, is afgedwaald en niet weder kan gevonden worden. Fénelon tracht, zoo veel in hem is, de ongelukkigen te troosten, en begeeft zich daarna op weg naar zijne woning. Onder het wandelen hoort hij geritsel op een veld, slaat daarop acht, en herkent de verlorene, de oorzaak van zoo veel droefheid. Met groote moeite en zonder op de vallende duisternis en zijne vermoedheid te letten, weet hij zich van haar meester te

maken en naar het arme huisgezin terug te drijven. De uitgelaten blijdschap daardoor verwekt, doet de bewoners van het gehucht toeschieten, en pas heeft men vernomen, dat de geliefde Fénelon daar, en wat de reden zijner komst is, of men wapent zich met fakkels, en geleidt hem, door de dankbare bewoners voorgelicht, in triomf naar zijne woning terug.

Eene borstkwaal deed hem op drie en zestig jarigen ouderdom ten grave dalen.

FRANÇOIS MARIE AROUET DE VOLTAIRE.

1694—1778.

WERKEN.

Proza: Histoire de Charles XII. — Lettres sur les Anglais. — Histoire du Czar Pierre I. Romans: Zadig. — L'Ingénu. Poëzij: La Henriade. Treurspelen: Oedipe. — Zaire. — Mahomet. — Mérope, enz.

Voltaire, de invloedrijkste schrijver zijner eeuw, werd te Parijs geboren en was eerst zoo zwak, dat men ieder oogenblik zijn dood te gemoet zag. In Februarij ontving hij den nooddoop, en eerst in November was hij genoegzaam bijgekomen om den werkelijken doop te ontvangen.

Zijn vader François Arouet, een aanzienlijk notaris, later lid van de rekenkamer, deed hem bij de Jezuïten te Parijs opvoeden, waar hij voornamelijk latijn en wiskunde leerde. Ofschoon Voltaire zich in 't godsdienstig onderwijs weinig kon schikken, verwierf zijn buitengewone aanleg hem de liefde van al zijne onderwijzers, uitgenomen pater Jay, die hem eens onder de les gevoelig bij den kraag pakte en uitriep: »Ongelukkige, gij zult eens de banier der Christusloochening in Frankrijk opsteken!»

Op zijn elfde jaar vervaardigde hij voor een oud officier, ter eere van den dauphin, een gedicht, dat hem van laatstgenoemden een jaargeld, en van geheel Parijs goedkeuring